

Herved har man valgt et stednavn for nationaldagen, der er et symbol for ekstrem menneskelig lidelse og ondskab, og som samtidig stiller skarpt på de etiske og politiske udfordringer, som vi står over for i dag på grund af vor tids folkedrab og politiske massebord. Datoen for den nationale mindededag besidder ligeledes en symbolsk betydning, idet den 27. januar er datoen for de russiske troppers befrielse af fangerne i Auschwitz i 1945, og dermed symboliserer dagen starten på afslutningen af et mørkt kapitel i Europas historie.

På Auschwitzdagen den 27. januar 2003 afholdt Københavns Universitet en meget omtalt og rost emnedag for 300 gymnasieelever om folkedrab, nazisme, flygtningepolitik, stalinisme m.m. Den officielle markering af dagen skete ved et aftenarrangement på Københavns Rådhus for særligt indbudte, heriblandt statsminister Anders Fogh Rasmussen og udenrigsminister Per Stig Møller. Begge talte ved lejligheden. Udenrigsministeren sagde blandt andet:

»Vi vil med Auschwitzdagen således ikke blot mindes ofrene for det 20. århundredes tragedier, men øge vores bevidsthed og viden herom. Vi vil sikre os, at de nye generationer gennem undervisningen i skolerne bliver oplyst herom og lærer, at vejen til at undgå fortidens grusomme fejl ligger i respekten for hvert enkelt medmenneske, i tolerance og viljen til at forstå den anden og det anderledes.

Det er derfor vores hensigt i et bredt anlagt samarbejde med berørte myndigheder og organisationer at fremme undervisning i og formidle oplysning om holocaust, folkedrab og politiske massebord i skolerne og gymnasierne, på læreanstalterne og i forbindelse med den almindelige folkeoplysning.

Dette er den første officielle danske Auschwitzdag. Det er vores håb, at dagen de følgende år vil blive markeret overalt i landets undervisningsinstitutioner og i forskellige byer på skift.«

Udenrigsministeren understregede således, at det er vigtigt at sikre, at kommende generationer modtager undervisning om holocaust, folkedrab og politiske massebord. Tillige understregede han, at dagen i de kommende år forhåbentlig ville finde sted som en landsdækkende markering og i forskellige byer på skift.

På nuværende tidspunkt vil det ikke være muligt at afholde Auschwitzdagen i den form, som udenrigsministeren konkret lægger op til, da finansieringen af Auschwitzdagen er særdeles problematisk. Som nævnt figurerer »Stockholmpengene« ikke særskilt i de samlede budgetter for Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder. Dette er proble-

matisk, da en stor del af bevillingerne til centret endvidere er båndlagt og øremærket til udviklingsforskning, fordi midlerne kommer fra Danida. Dette medfører, at der ikke er tilstrækkelige bevillinger til at realisere de danske forpligtelser i forbindelse med markering af Auschwitzdagen. I forhold til den første officielle Auschwitzdag den 27. januar 2003 besluttede regeringen meget sent, at der skulle ydes et særligt tilskud på 300.000 kr. gennem Demokratifonden til finansiering af dagens aktiviteter. Det sene tilsagn om finansielle midler fra regeringens side vanskeliggjorde planlægningsprocessen for Auschwitzdagen. Desuden var det kun helt ekstraordinære og gunstige forhold, der gjorde det muligt, at de afsatte midler fra Demokratifonden stort set dækkede udgifterne i forbindelse med Auschwitzdagen 2003. Den manglende finansielle baggrund for afholdelse af Auschwitzdagen er uholdbar og bevirker, at omfanget af aktiviteterne i forbindelse med dagen ikke står mål med, hvad der bør gennemføres fremover. Hvis dagen skal sikres fremover, og hvis oplysnings- og undervisningsaktiviteterne skal være af mere landsdækkende karakter, er yderligere midler nødvendige.

I august 2002 begyndte en uformel arbejdsgruppe med deltagelse af en række ministerier samt repræsentanter fra blandt andre Mosaik Troessamfund, Komitéen for levende historie, Det Danske Center for Menneskerettigheder og Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier sit arbejde, der først og fremmest var koncentreret om planlægningen af den officielle markering af Auschwitzdagen. Arbejdsgruppen har efterfølgende foretaget en uformel evaluering af afholdelsen af Auschwitzdagen 2003, der var positiv, både hvad angik den officielle markering på Københavns Rådhus, og hvad angik emnedagen for gymnasieeleverne på Københavns Universitet. Arbejdsgruppen opfordrede derfor regeringen til i de kommende år at gennemføre lignende arrangementer over hele landet. Centralt for arbejdsgruppens anbefaling var dog, at der skal etableres et økonomisk grundlag for afholdelse af Auschwitzdagen, og at dette grundlag skal sikres i minimum tre år for at opnå kontinuitet og bæredygtighed i afholdelsen af dagen.

Norges og Sveriges aktiviteter

I forhold til afholdelsen af Auschwitzdagen er det bemærkelsesværdigt, hvor stor en forskel der er på den fremgangsmåde, andre regeringer har valgt i sammenligning med den danske. I både Norge og Sverige har oplysnings- og undervisningsvirksomheden afstedkommet betydeligt flere ressourcer, end det er tilfældet i Danmark. Til sammenligning har Norge valgt